

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep

0030 Oslo

Oslo, 19. desember 2012
7.00/544/heek

Høringsuttalelse fra Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) vedrørende forslag til endringer i pasient- og brukerrettighetsloven – bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi. Oppheving av avviklingsloven.

Viser til høringsnotat fra Helse- og omsorgsdepartementet hvor det foreslås en endring av pasient- og brukerrettighetsloven for å regulere bruken av varslings- og lokaliseringsteknologi, ovenfor mennesker uten samtykkekompetanse.

Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) er en menneskerettighetsorganisasjon som både arbeider for full deltakelse og likeverd, og mot diskriminering. NFU skal ivareta interessene til mennesker med utviklingshemning og deres familier overfor sentrale, regionale og lokale myndigheter. NFU har 7800 medlemmer.

NFU er enig i at kvaliteten på helse- og omsorgstjenestene kan bedres ved bruk av den velferdsteknologien som vokser frem. Dette under en forutsetning om at den blir brukt og regulert på en forsvarlig måte. En lovhjemmel som foreslått vil, slik NFU ser det, være et steg i riktig retning.

NFU har noen punkter som vi ønsker å fremheve:

- Forsvarlighets krav/vurdering
- Lyd og bilde sett i forhold til retten til privatliv
- Bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi ovenfor personer som motsetter seg det.

Forsvarlighetsvurderingen.

Varslings- og lokaliseringsteknologi gir nye muligheter for omsorgstjenesten. Teknologien vil kunne gi den enkelte større personlig frihet, være i aktivitet og klare seg bedre selv. Utvikling og bruk av slik teknologi vil også medføre besparelser for kommunen i forhold til personell og dermed også være positivt for kommunens økonomi.

I vårt arbeid ser vi at det er budsjetter og ikke nødvendigvis faglige vurderinger som er avgjørende for de omsorgstjenestene som ytes til kommunens borgere. NFU er

derfor opptatt av at man legger stor vekt på å fremheve og understreke de materielle og prosessuelle vilkårene som departementet foreslår. Herunder vil vi spesielt understreke viktighetene av den faglig forsvarlige vurderingen som skal tas. Når det skal tas en vurdering av om det er forsvarlig mener vi det vil være veldig viktig at pårørende blir trukket aktivt inn.

Lyd og bilde sett i forhold til retten til privatliv.

Departementet har en gjennomgang av EMK artikkel 8 og konkluderer med at denne er ikke til hinder for å regulere bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi. Videre sier departementet at lovhjemmelen om bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi må ta opp i seg at utviklingen på feltet er stor. Det er derfor ønskelig med en teknologinøytral hjemmel. Det nevnes blant annet at lyd og bilde skal være mulig.

Dette er ikke NFU enig i. Å tillate bruk av lyd og bilde innebærer et helt annet inngrep i den enkeltes privatliv. Skal det åpnes for lyd og bilde må dette gjennomgås grundig. Blant annet må man se på hva slags bilde og lyd det er snakk om. NFU har deltatt på konferanse i USA hvor man viste eksempler på bruk av lyd og bilde. Dette var lyd og bilde som ga helt klart bilde og lyd av personen i deres egen bolig. NFU har vanskelig for å godta at det skal være mulig å overvåke en person i deres eget hjem med et klart bilde og lyd. Slik NFU ser det må dette kun være mulighet ovenfor mennesker som har samtykkekompetanse og som ønsker dette.

Vi ber departementet gi en klar definisjon av hva man legger i det å bruke lyd og bilde.

Bruk av lokaliseringsteknologi ovenfor personer som motsetter seg det.

Departementet foreslår at det gis en hjemmel, i pasient- og brukerrettighetsloven kap.4, for bruk av varslings- og lokaliseringsteknologi som et ledd i helse- og omsorgstjenesten til pasienter og/eller brukere som mangler samtykkekompetanse. Ved helsehjelp er det for personer som motsetter seg det allerede en hjemmel for bruk av varslingssteknologi i kapittel 4 A. Departementet stiller spørsmål ved om det også bør være en hjemmel for bruk av lokaliseringsteknologi i kapittel 4A.

NFU sitter ikke med informasjon som gjør at vi kan uttale oss om hvor stort behov det vil være for en slik hjemmel. Men ser ikke at de argumenter som kan brukes mot en slik hjemmel vil veie tyngre enn de fordelene dette kan innebære. Som vi tidligere har understreket vil kravet til faglig forsvarlighet være avgjørende.

Vi kan ikke se at det nødvendigvis må være slik at teknologien kun kan brukes ved helsehjelp når personen motsetter seg det. Vi opplever ikke dette som et naturlig skille. Spesielt sett i lys av vurderingene rundt hva som er helsehjelp. Det er i mange kommuner vurdert at hjelp til å pusse tenner er helsehjelp, mens det i andre kommuner er en del av omsorgstjenesten. NFU mener derfor at det også i forhold til kapittel 4 A burde omfatte helse- og omsorgstjenesten.

Generelt.

NFU ser det som naturlig og som en formalitet at avviklingsloven nå blir opphevet. Det er en rekke år siden institusjonene ble avviklet og en oppheving kunne ha kommet på et tidligere tidspunkt.

For mennesker med utviklingshemning vil ikke reguleringen medføre store endringer i forhold til mulighetene for å bruke varslings- og lokaliseringsteknologi. Men vi ser at det kan være positivt at slik teknologi i visse tilfeller kan anvendes uten at de til dels omfattende saksbehandlingsreglene i helse- og omsorgstjenestelovens kapittel 9 kommer til anvendelse.

Med vennlig hilsen

Vibeke Seim-Haugen
generalsekretær



Hedvig Ekberg
Hedvig Ekberg
juridisk rådgiver